

KNJIŽNICA DOMŽALE
61230 DOMŽALE
Ljubljanska c. 58

TOSAMA

GLASILO DELAVCEV TOSAME

61230 DOMŽALE

TOSAMA

IZHAJA OD OKTOBRA 1965 · ŠT. 2 · FEBRUAR 1989 · LETO XXIV

*Naj pesmi milost tvoja
vsaj obsije, ki 'znjih, hladiti
rane si skeleče, poet tvoj nov
Slovenec venec vije.*

V TEJ ŠTEVILKI:

- **Aktualno:**
 - Aprila V. občinski samoprispevek
 - ZK po 20. seji CK ZKJ
- **Poslovanje:**
 - Prve ocene poslovanja v letu 1988
 - Naš izvoz v preteklem letu
- **Po oddelkih:**
 - Pripravljalnica
- **Čez ograjo:**
 - Obratna zobozdravstvena ordinacija
- **Vprašali ste:**
 - Neenakomerno ogrevanje proizvodnih prostorov
- **Novi obrazi:**
- **Sindikati:**
 - Akcija v korist Univerzitetne ginekološke klinike
- **Prispevki:**
 - Čevlji po 300 din
- **Razmišljamo:**
 - Dogajanjem YU scene na rob

Aktualno

Aprila bomo odločali o novem samoprispevku

Vsi smo v prvem trenutku kar malce nejevoljni, ko slišimo, da bo ponovno izveden referendum za izvedbo občinskega in krajevnih samoprispevkov. Pri tem mislimo, naj se razvoj rešuje z drugimi finančnimi viri v okviru rednega financiranja.

Če pa si zadevo ogledamo od blizu in o vsem tem dobro premislimo, potem lahko ugotovimo, da je način financiranja razvoja s pomočjo samoprispevkov pravzaprav dober. Ta način zbiranja nam omogoča večjo kontrolo nad uporabo sredstev za te namene, s tem pa tudi nadzor nad investitorji. Najvažnejše pa je, da s tem načinom hitreje pridemo do dobrin, ki jih nujno potrebujemo, ker se sredstvom, zbranim s samoprispevkom, dodajajo še sredstva, ki so zbrana z rednimi prispevki in pa, da je postopek oblikovanja programov razvoja in pa samo odločanje izvedeno na najbolj demokratični način, to je z referendumom.

Tokratni občinski samoprispevek je zasnovan drugače in sicer tako, da je občinski enoten za vso občino, krajevni pa so različni. Aprila bomo torej odločali o dveh samoprispevkih. Ločeno bomo glasovali o uvedbi občinskega samoprispevka v višini 0,5 % neto osebnega dohodka in na istem glasovanju posebej o uvedbi krajevnih samoprispevkov v okviru krajevnih skupnosti.

Sredstva, zbrana s samoprispevkom na ravni občine, bodo namenjena za sofinanciranje dogradnje šol v Domžalah, Mengšu, Moravčah, Dragomlju ter Blagovici in sicer 75,7 % zbranih sredstev. Manjši del, to je 24,3 % sredstev pa bo namenjen ureditvi prostorov za potrebe ginekološke ambulante, fizioterapije in

otroškega dispanzerja v ZD Domžale.

V posameznih krajevnih skupnostih pa bodo samoprispevki zelo različni, ali pa jih sploh ne bodo uvedli. Na območju Krajevnih skupnosti Toma Brejca Vir, kjer ima sedež naša delovna organizacija, so se samoupravni organi odločili, da krajanom predlagajo za odločanje na referendumu 1,5 procentni samoprispevek. Zbrana sredstva se bodo po programu namenila za sledeče: 80 % zbranih sredstev se namenja za asfaltiranje cest in ulic, 20 % pa za urejanje večnamenskega športno-rekreacijskega igrišča in za sofinanciranje izgradnje gasilskega doma. Finančna konstrukcija izdelanega programa predvideva tudi sofinanciranje s strani drugih družbenih dejavni-

PROGRAM

V. OBČINSKEGA SAMOPRISPEVKA

z 1% SAMOPRISPEVKA

VEČ ZORAVE PITNE VODE, VEČ UREJENIH CEST,
VEČ TELEFONSKIH PRIKLJUČKOV,
VEČ JAVNE RAZSVETLJAVE, KANALIZACIJA
IN DRUGIH KOMUNALNIH OBJEKTOV.

z 0,5% SAMOPRISPEVKA

VEČ ZORAVJA,
VEČ ZNANJA.

kov. Predvsem so to samoupravne interesne skupnosti, neposredno zainteresirani krajan in organizacije združenega dela, ki poslujejo na območju KS Vir.

Res je, da so časi težki in da denarja ni več toliko, kolikor ga je bilo. Vendar, ali moremo in smemo ustaviti razvoj kraja v katerem delamo in živimo?! Zato v času do referenduma dobro preglejmo programe, ki so predlagani, tvorno sodelujmo na zborih v krajevni skupnosti in se šele na podlagi raznovrstnih informacij odločajmo za ali proti. Vsakdanja praksa namreč kaže, da je večina ljudi še vedno pripravljena del denarja nameniti za razvoj kraja, saj vidijo, da so bila dosedaj zbrana sredstva porabljena v skladu s programom in da smo na ta način veliko pridobili vsi občani.

Janez Leskovec, dipl. oec.

Komentar

ZK PO 20. SEJI CK ZKJ?

Vprašaj v naslovu stoji upravičeno. Kljub napredku od 17. seje dalje. Takrat je bila »neprincipielna koalicija«, sedaj pa se je izkazalo, da sta v ZKJ »dve struji«.

Kaj je slabo v 20. seji CK ZKJ?! Ponovno, podobno kot na 17. seji, ni zmagala nobena struja, spet je ustvarjeno »premirje«, mogoče le manj krhko, kot je bilo ustvarjeno oktobra. Kljub vsemu, premirje zaradi spoznanja, da smo gospodarsko na tleh. To ni čas besednega pretepaštva (ali še kakšnega drugačnega), temveč čas (zelo, zelo skrajni), da je treba začeti delati. In to je dobro za

ZK in za Jugoslavijo. Če je to res, bomo kmalu videli.

Kaj je dobro na 20. seji?! Spoznanje, da zmerjanje ni revolucionarno delo, da tudi mitingi niso revolucionarni, če ne bodo prinesli sprememb tudi v načinu dela in predvsem v načinu razmišljanja. Da je nujno potrebna podpora novi vladi, ker je to edina (in mogoče zadnja) prava rešitev. Borba bo dobljena na ekonomskem polju. Tu bo politika vstala v novem sijaju ali pa bo poražena. Če pa bo poražena, bo poražena tudi ZKJ.

Ali so vodstva kriva za stanje? Seveda so, ampak zato, ker dopuščajo stvari, ki so »dobre« za njihovo videnje politike v lastnem okolju. In so zavedno ali nezavedno onemogočena ostala vodstva, ki so svoja politična izhodišča oblikovala na drugačnih osnovah, to je iz drugačnih razmer in okolij.

ZKJ ne bo pridobivala na ugledu z maratonskimi sejami in z dvomljivimi »obsodbami« zdaj tega, zdaj onega. Vzpodbujati bi morala kohezivnost in ne dopuščati pravdvanja. Vlasi je imel popolnoma pravi in ga imam za najbolj nesrečno osebnost seje. Postal je žrtev »premirja«. Končati je treba z jadikovanjem, da ZKJ »vpliv in ugled« padata. Delati mora na tem, da ji vpliv ponovno zraste in to ji bo uspelo samo in izključno z uspešnim začetkom in nadaljevanjem stabilizacije. Končno hočemo živeti bolje. Če je to 20. seja CK ZKJ, če to pomeni njen smisel, potem bo še vredno živeti v Jugoslaviji.

Milan Drčar

Pomembno je ostati optimist
in se znati smejati - tudi tedaj,
ko bi se človek najraje zjokal.

Milan Maver

Poslovanje

Prve ocene

Poslovanje v letu 1988

Uvodoma moram pojasniti, da v času pisanja tega prispevka še ne razpolagamo z vsemi podatki, potrebnimi za dajanje celovite ocene uspešnosti poslovanja v preteklem letu.

Predvsem manjkajo finančni podatki iz zaključnega računa, zato v tem članku navedene informacije izvirajo iz mesečnega poročila in poročil vodij sektorjev. Podrobnejša in dokončna informacija bo posredovana v naslednji številki našega glasila.

Leto 1988 bomo »arhivirali« kot eno iz dolgega zaporedja neuspešnih let v smislu reševanja jugoslovanske ekonomske krize. Deležni smo bili vrste morda celo dobronamernih poizkusov. Rezultat pa je znan - katastrofa na celi črti in v novo leto smo prešli brez vlade in brez medsebojnega zaupanja in spoštovanja, z izredno visoko inflacijo in s popolnoma nedorečeno gospodarsko politiko za leto 1989.

Tudi v TOSAMI smo bili deležni vseh razumljivih pa tudi nerazumljivih posegov državnih organov na področju gospodarstva. Predvsem nas je močno prizadel ukrep vračanja in zamrzitve cen v novembru 1987, ki nam je dobesedno jemal dohodek do 1. 6. 1988. Izpad dohodka cca 8 mlrd din je vsekakor tolikšen, da bo imel določen vpliv tudi na končne poslovne rezultate za preteklo leto.

vin domačih dobaviteljev oziroma pomanjkanja na svetovnem trgu in previsokih stroškov uvoza ne moremo planirati v izvoz, 32 % nižja proizvodnja hlačnih plenit zaradi močno podaljšanega časa za izvedbo rekonstrukcije linije in še vedno nekonkurenčnosti na zahodnem trgu ter zaradi občutnega pada prodaje TOSAMA plenit.

Kljub tem izpadom izračun fizičnega obsega proizvodnje kaže na 6 % poveča-

kot v letu 1987 celo za 5 %.

Vsekakor je bila inflacija glavni problem preteklega leta. Kljub temu, da so bile podražitve od 1. junija, ko je pričela veljati odmrznitev, pogoste in da znašajo 344 %, nismo uspeli nadomestiti rasti nabavnih cen. Le-te so se v povprečju v preteklem letu povečale za 378 %. Kaže, da bomo morali biti pri reševanju te problematike še aktivnejši in slediti dobaviteljem s tem, da bomo uvedli sistem mesečnih podražitev.

Zelo uspešni smo bili lani na zunanjetrgovinskem področju. Plan izvoza smo presegli za 22,3 %, lanski izvoz pa je bil za 71,2 % višji kot leta 1987. Tako se je tudi delež izvoza v bruto realizaciji povečal iz 8 na 11 %. Uvoz je bil za 42,5 % pod planom in za 14,8 % nižji kot leta 1987. Ta gibanja so povzročila, da imamo za preteklo leto pozitivno devizno bilanco - izvoz na konvertibilno področje je bil za 9,8 % večji kot uvoz.

Sicer pa so dogajanja na tržišču v glavnem znana. Na nabavnem področju je, poleg že omenjenega problema cen, vedno bolj problematična kvaliteta. Slabe vhodne surovine povzročajo slabo kvaliteto izdelkov, kar v določenih primerih pomeni težave pri izvozu (netkano blago) pa tudi pri prodaji doma. Pomeni pa tudi težave v proizvodnji in nezadovoljstvo delavcev.

Na prodajnem področju se pri nekaterih izdelkih pozna padanje kupne moči potrošnikov in izredno slabo stanje v zdravstvu. Naši kupci, to je veletrgovine in veletrgovine imajo zaradi lastnih težav, predvsem pa zaradi občutno prenižkih lastnih obratnih sredstev, neskončne »apetite« do dobaviteljev. Izredni so pritiski na povečanje stroškov prodaje, na podaljševanje plačilnih rokov in na povečevanje kassaskontov.

Ob izredno ostrih zahtevah s strani dobaviteljev je problem tekoče likvidnosti vedno hujši, ki pa ga s precejšnjo aktivnostjo zaenkrat še zadovoljivo rešujemo.

Investicijska aktivnost je bila v letu 1988 precejšnja. Montaža novega kotla v kotlovnici, priključek na plinovod in pričetek gradnje novega proizvodnega objekta so le glavne naloge, ki smo jih realizirali v preteklem letu. Seveda bi bila aktivnost še večja, če bi imeli na razpolago več sredstev. Pomembno je, da se tudi za v naprej pripravljajo dobro obdelani programi, ki jih lahko ob primerni finančni konstrukciji hitro in kvalitetno realiziramo.

Za uspešnejše in urejeno poslovanje so pomembne tudi druge aktivnosti, ki smo jih izvajali v preteklem letu, končno

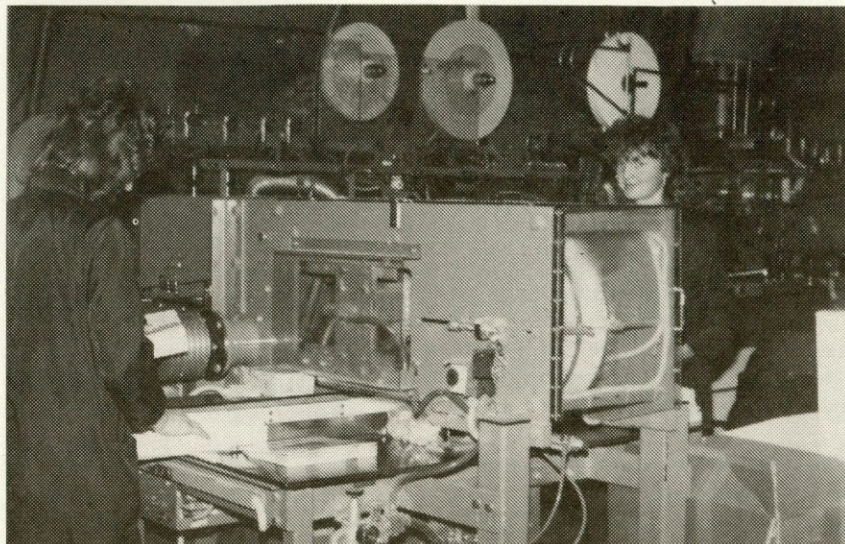

Plan proizvodnje v letu 1988 ni bil dosežen...

Plana proizvodnje nismo dosegli. Ob podrobnejši analizi je ugotovljeno, da so glavni razlogi naslednji: 19 % proizvodnja paketov za novorojenčke, zaradi ukinitve zalog pri Skupnosti otroškega varstva, 25 % nižja proizvodnja netkanega blaga, ki ga zaradi slabe kvalitete suro-

nje v primerjavi z letom 1987. Tudi izračuni produktivnosti kažejo na pozitivne premike in sicer, če jo računamo na osnovi norma ur je višja za 3 % v primerjavi z letom 1987 in 2 % na plan; če pa jo računamo iz indeksa fizičnega obsega proizvodnje pa je produktivnost višja

smo sprejeli razvid del in nalog ter s tem odprli pot za nadaljevanje izdelave novega sistema nagrajevanja in postavili osnove kadrovske politike, nadaljevali

... upajmo, da bomo za letošnje leto lahko zapisali drugače.

smo z izgradnjo informacijskega sistema, pričeli z resnimi pripravami za uvedbo predpisov dobre proizvodne prakse, ipd.

Na področju osebnih dohodkov smo maksimalno sledili omejitvenim ukrepom zvezne vlade. Kljub temu, da smo osebne dohodke kar pogosto povečali, je težko, da smo uspeli spremljati rast življenjskih stroškov. Vseeno pa je uspeh že v tem, da smo na podlagi rezultatov dosegli doseženi nivo in da nam tudi doseganje s strani Republiškega sveta ZS postavljene meje najnižjega osebne dohodka ni povzročalo problemov.

Uvodoma sem omenil, da še ni na razpolago finančnih podatkov o poslovanju v preteklem letu. Zato tudi ni možnosti dati končne ocene. To bomo storili takoj, ko bo izdelan zaključni račun in vas v že znanih in utečenih oblikah tudi primerno informirali.

E. Peternel ing.

■ Naš izvoz v preteklem letu...

Ko ocenjujemo izvoz v letu 1988 moramo priznati, da naša delovna organizacija ne spada med večje izvoznike niti po finančnem obsegu niti po deležu izvoza v bruto realizaciji. To so običajna merila s katerimi se izkazuje uspešnost posameznih podjetij v zunanjetrgovinskem poslovanju. Kljub navedenemu pa smatram, da je bil naš izvoz v preteklem letu uspešen.

Ta uspešnost se kaže predvsem v pretežnem izvozu na tržišča s konvertibil-

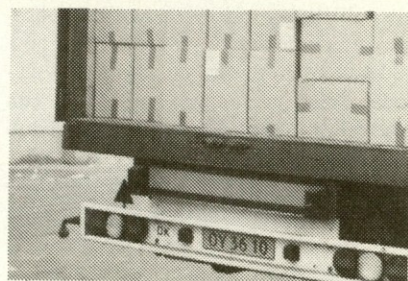
Vodja ZT-službe: Janez Rozman

nim načinom plačevanja. Kupci naših izdelkov so predvsem evropske države: Zahodna Nemčija, Italija, Belgija, Danska, Švedska in Finska. To so tržišča, na katerih je zelo ostra mednarodna konku-

renca, kjer velja zakon kvalitete točnosti dobav in nenehnega prizadevanja za zadovoljevanje kupcev. Na evropsko tržišče nudi danes svoje izdelke praktično ves poslovni svet. Naj navedem samo primer iz prakse poslovnega občejanja s kupci. Ko smo skušali v septembru 1988 dvigniti ceno našemu izdelku VIR 30, ki ga izvažamo v Zahodno Nemčijo, nam je kupec predložil seznam šestih proizvajalcev, ki so bili takoj pripravljeni nuditi isti izdelek po stari ceni.

Uspešnost našega zunanjetrgovinskega poslovanja je tudi v tem, da sodelujemo dobro z istimi kupci že več kot 15 let, da so ti kupci pripravljeni kupovati naše izdelke tudi, ko jim na vrata trka konkurenca iz daljnega vzhoda (predvsem Kitajska in Taiwan. Ne mislim navajati števil, omenim naj le, da je bil načrtovani izvoz presežen za okroglih 10 % in je znašal preračunano na USD 3.484.684,00.

Naj omenim še to, da predstavljajo izvozni asortiman tri glavne skupine izdelkov, in sicer: gaza in izdelki iz gaze, vata v raznih oblikah in izdelki higiene. Od prostih proizvodnih zmogljivosti, ki so bile na razpolago za izvoz, je bilo tudi netkano blago. Žal nam tega izdelka v

Pošiljka za Dansko natovorjena...

tem letu ni uspelo prodati na zunanji trg v načrtovanem obsegu. Prizadevamo si, da bomo ta izdelek prodali v večji količini v 1989. letu.

Zaradi velikega pomanjkanja acetatnega vlakna na svetovnem trgu in ker

... srečno in kmalu nasvidenje.

smo bili mi pri nabavi le-tega zaradi letošnjega poslovnega sodelovanja uspešni, nam je v preteklem letu uspelo zaključiti tudi nekaj izvoznih poslov celuloznoacetatnih filtrov. Tako smo bili eni prvih izvoznikov v Južno Korejo preko podjetja Emona Ljubljana. To priložnost bomo skušali izkoristiti tudi v letošnjem letu.

Janez Rozman

Vprašali ste

Poiskali smo odgovor:

Zakaj nas v ponedeljek zebe, v petek pa nam je prevroče?

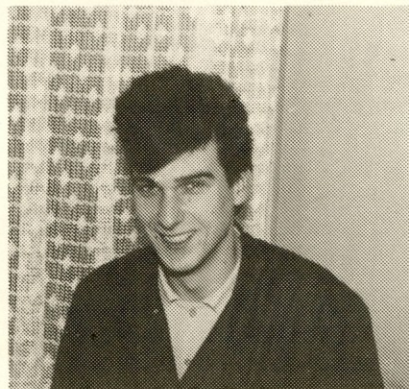
Na delavskem svetu je bil že drugič sprožen problem neenakomernega ogrevanja proizvodnih prostorov v konfekciji. Delavke se pritožujejo, da je v začetku tedna zelo hladno, na koncu tedna pa prevroče. Zakaj tako, smo povprašali vodjo vzdrževanja tov. MIHA KERČA.

»Zaradi okvare na črpalki resnično ni bilo vzpostavljeno ravnotežje v ogrevanju nekaterih proizvodnih prostorov, to je zlasti dela oddelka sanitetne konfekcije in pomožnih prostorov v oddelku medicinske plastike. Napaka je sedaj že odpravljena, tako da je že nekaj časa ogre-

V neprimerno gremem prostoru je težko delati.

vanje spet v mejah normale. Za popolno rešitev problema bi bilo potrebno potegniti omrežje od tovarnega dvigala pa do garderob v oddelku medicinske plastike. Predvidoma bodo ta dela stekla po koncu ogrevalne sezone.« Zdenka

se lahko prepričate v Diskoteki Kovač v Radomljah, kjer honorarno opravlja delo DJ-a.

VESNA URANKAR – otroška konfekcija

Prijetno je poklepetati s tako nasmejanim in zadovoljnim dekletom kot je Vesna. Reči bi morala pravzaprav - z nasmejano mlado ženo, kajti Vesna se je prav pred kratkim poročila in preselila iz Domžal na Prevoje.

Po končani triletni Tekstilni šoli v Kranju - pletilska smer, je najprej izpolnila pripravniško dobo v Rašici, potem pa z delom pri njih zaradi oddaljenosti prenehala. Ker, kot pletilja v bližnji okolici ni našla primerne zaposlitve, se je potem v juniju lanskega leta zaposlila v Tosami v otroški konfekciji.

Delo ji je všeč, tudi zaslužek ni slab najvažnejše pa se ji zdi to, da ima zaposlitev tako blizu doma. Tako ji ostane več časa tudi za pletenje - strojno in ročno, s katerim ima veliko veselja.

Zdenka
Irena

Novi obrazi

Dobrodošli med nami!

Tokrat smo obiskali, tri mlade Tosamovce dve dekleti in enega fanta. Dva od njih si trenutno nabirata znanje in izkušnje kot pripravnika, ena pa je tovrstno preizkušnjo že prestala v drugi delovni organizaciji.

BARBARA JESENKO

– knjigovodstvo osebnih dohodkov

Barbara je končala triletno administrativno šolo, nato pa se je za določen

čas zaposlila v Mlinostroju, od tam pa potem v začetku decembra prišla v Tosamo. Naša tovarna ji ni bila tuja, tu dela njena mati, pa tudi sama je bila pri nas že na počitniškem delu in na obvezni praksi v računovodstvu.

Znanje in izkušnje za pripravniški izpit si nabira v knjigovodstvu osebnih dohodkov. Delo se ji zdi zanimivo in razgibano, dobro se razume s sodelavkami, ki so ji sedaj na začetku v veliko pomoč.

BORIS TEPEŽ

– proizvodnja medicinskih sredstev

Boris je prijeten fant, ki se je s svojo prijaznostjo in preprostostjo hitro vključil v novo okolje.

Končal je srednjo strojno-tehnično šolo, odslužil vojaščino, od lanskega septembra je v naši delovni organizaciji pripravnik v proizvodnji medicinske plastike. Z delom vodje izmene se je že dobro spoznal, pri tem so mu bili v veliko pomoč sodelavci. Delo ga zelo veseli, ker je dinamično in ker je v stalnem stiku z ljudmi.

Naj vam izdamo še skrivnost. Boris se tudi dobro »spozna« na glasbo. O tem

Noben začetni neuspeh vas ne sme spraviti iz ravnovesja.

Schlesinger

Po oddelkih

Pripravljalnica

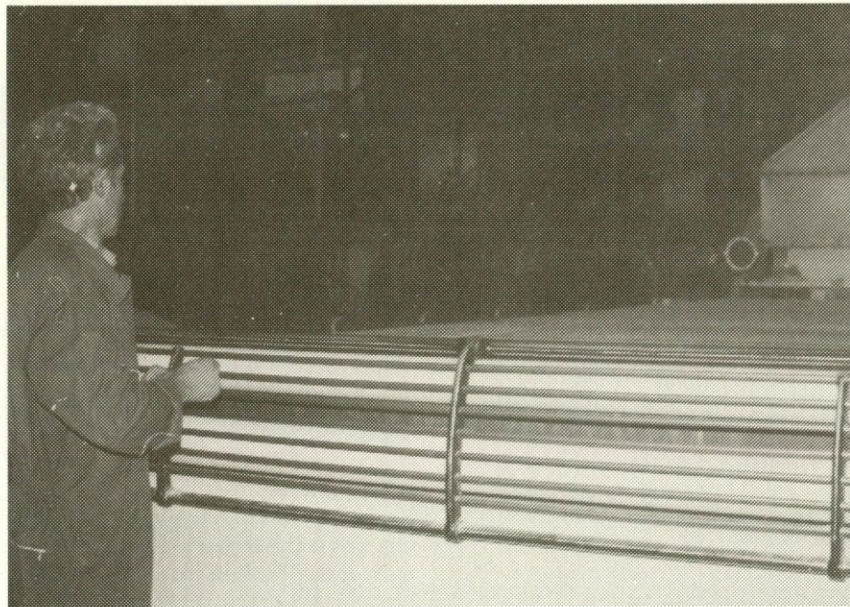
tesno povezana z večino oddelkov v naši tovarni

Tokrat bomo v nekaj stavkih razmišljali o oddelku, ki ga imenujemo pripravljavnica. Tu se začne tehnološki postopek za izdelavo tkanin in ovojev s tem, da previjamo prejo, snujemo osnovo in jo škrobimo ter pripravljamo votek za tkalnico širokih tkanin. Pripravljalnica navija surovo blago na belilne valje za oddelke belilnice in plete mrežo za vložke Vir ekstra za mikalnico. Tudi gotovi izdelki, to je knjigoveško platno in razne vrste organtinov nastajajo v tem oddelku. Proste kapacitete snovanja in škrobljenja so v glavnem oddane tujim partnerjem predvsem »Zvezdi« Kranj in Tekstilni tovarni Medvode.

Bežen pregled pove, da je oddelke z 38 zaposlenimi tesno povezan z večino oddelkov v naši tovarni, poleg tega pa tudi z zunanjimi sodelavci.

Vsaka napaka v organizaciji in vodenju, kakor tudi kakovosti dela, ima lahko posledice v ostalih delih tovarne, predvsem pa v tistih, za katere se poli-

osnov za tkanje izvršiti z vso odgovornostjo. Ugotavljamo, da s kvaliteto pripravljenih osnov ne moremo biti vedno zadovoljni, saj pogosto zasledimo v osnovah napake, ki so posledica malomarnega odnosa do dela. Verjetno bi bila prihranjena marsikatera ura ali dan slabe volje, če bi se vsi tega objektivno

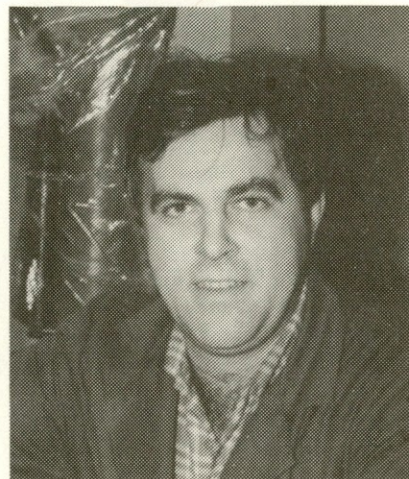
Kar dobro gre...

zdelek neposredno ali posredno pripravlja. Star pregovor tekstilcev pravi: »Dobro pripravljeno je na pol stkano«, kar pomeni, da je potrebno faze priprave

zavedali in se tudi popravili.

Če pogledamo pripravljavnico v številkah vidimo, da je v l. 1988 dosegla naslednje rezultate:

	planirano	doseženo	indeks
škrobljenje osnove	382.396 kg	395.060 kg	103
previjanje preje	259.175 kg	208.552 kg	80
krep preja	34.156 kg	34.306 kg	100
knjigov. platno in organtin	467.830 m ²	450.635 m ²	96
škrobljenje osnove storitev	50.582 kg	60.633 kg	120
izkoriščanje strojev od I-XI	—	71 %	
presegi norm I-XI	28 %	34,1 %	

Vodja oddelka MARJAN SVETLIN

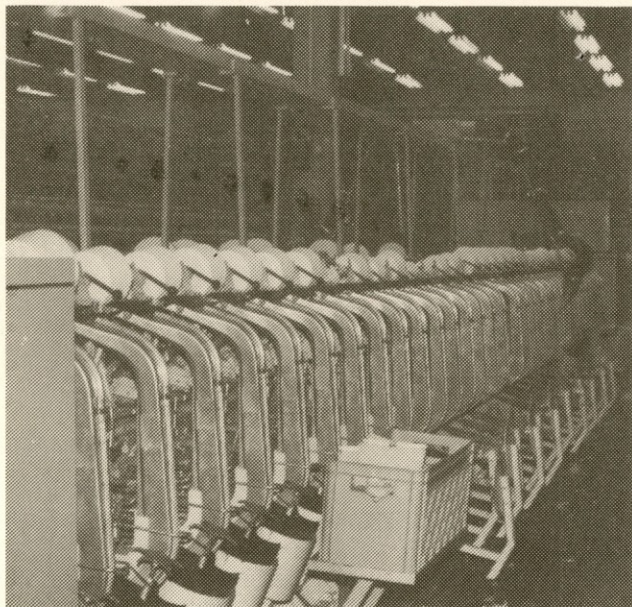
Iz zgornjih podatkov je razvidno, da je količinski plan dosežen pri škrobljenju osnov in pri previjanju ter snovanju krep preje. Izkoristek strojnih kapacitet je nižji od dosega v letu 1987. Zelo je porasel povprečen preseg norm v oddelku in to kar za 6,1 % v primerjavi s planiranim, vendar se moramo vprašati, če je povečan preseg norm res rezultat večje produktivnosti in ne le preseg na račun poslabšanja kvalitete.

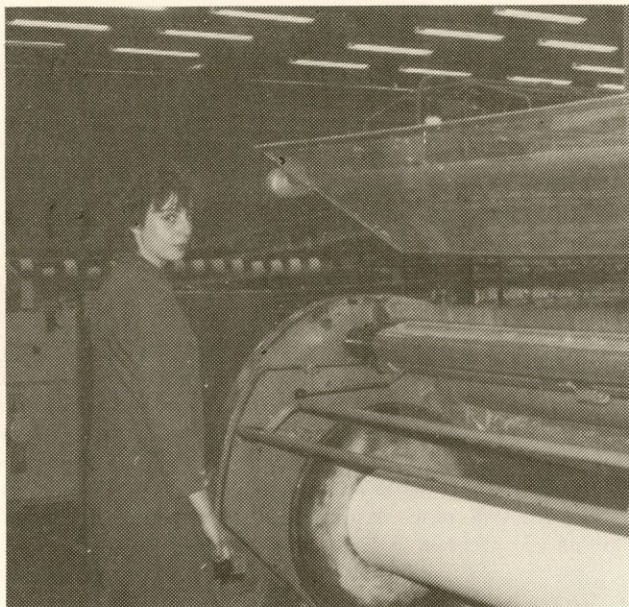
Stari navijalni stroj

Za zaključek navajam, da smo v januarju 1989 kupovali bombažno prejo Têx 17 že po 22.300 din za kilogram, zato se zamislimo, kakšna finančna sredstva so vložena v preji, ki gre v enem letu skozi pripravljavnico in da le vestno in skrbno ter kvalitetno opravljeno delo vodi do trajnih uspehov in stabilne prihodnosti.

Jože Podpeskar, dipl. ing.

Novi navijalni stroj

Upam, da je preja kvalitetna

Da bi jih bilo čim manj

Poškodbe pri delu

Iz izkušenj vemo, da je marsikatero človekovo delo povezano z nevarnostjo. Te nevarnosti nas lahko pripeljejo do poškodb. Želja vsakega pa je, da bi bilo teh poškodb čim manj.

Poškodbam se izognemo, če zmanjšamo ali celo odstranimo nevarnosti. Uspešen način je tudi ta, da delo prilagodimo nevarnostim.

Čeprav se je število poškodb ustavilo, pa nekateri primeri kažejo, da se pove-

čuje število zdravstvenih okvar in s tem tudi bolezni, ki so posledica opravljanja dela. Eden izmed teh znakov so invalidske upokojitve, ki naraščajo v primerjavi s starostnimi upokojitvami.

Kakor je razvoj tehnologije na eni strani doprinesel varnejše stroje, ki so opremljeni z najraznovrstnejšimi varnostnimi pripomočki, tako je po drugi strani tehnologija začela uporabljati razne fizikalne pojave (npr. varjenje plastike). Enako se je razmahnila tudi uporaba najrazličnejših kemičnih spojin, ki so ob trajnem učinkovanju zdravju škodljive. Ne smemo namreč prezreti, da je delavec takšnim škodljivim učinkom izpo-

stavljen vsak delovni dan osem ur in to leto za leto, marsikdaj tudi desetletje za desetletjem. Posledica takega škodljivega delovanja pa so zdravstvene okvare in bolezni.

Kako je bilo s poškodbami pri delu v naši delovni organizaciji v letu 1988, kaže naslednja tabela:

Organizacijska enota	Število poškodb v letu 1988
Proizvodni sektor	37
Tehnično razvojni sektor	6
Komercialni sektor	4
Skupaj delovna organizacija	47

V primerjavi s predlanskim letom, ko je bilo poškodb 70, je število poškodb lani padlo. Upajmo, da bo letošnja številka še manjša.

Franc Marolt, ing.

Zbrano delo zmanjša število poškodb

Čez ograjo

Dr. Matija Andrejka in dr. Anton Pirc

Ob sredah delamo za vas

Obisk pri zobozdravniku verjetno za nikogar od nas ni pretirano prijetno doživetje. Ravno zaradi tega včasih kar predolgo odlašamo, preden se končno odpravimo do zobozdravstvene ordinacije. Največkrat sta strah in negotovost, preden zobozdravnik začne z delom večja in hujša, kot pa nas potem v resnici boli. Seveda ne boli toliko pri popravilu zob, ko se v ordinacijo odpravimo še pravočasno kot pa takrat, ko nas k temu že prisili neznosna bolečina. Verjetno smo jo vsi že kdaj okusili, bolečino, ki je tako huda, da na koncu niti ne veš več, kateri zob je vzrok vsem težavam. Da bi do takih situacij prihajalo čim bolj poredko, je osnovna in najvažnejša stvar reden in pravočasen obisk zobozdravnika. Tu pa največkrat naletimo na nov problem - dolge čakalne vrste.

Dr. Matija in asistentka Zlata

Dr. Pirc: »Tosamovci ste kot pacienti redni in točni.«

Zaradi stalnih pritožb naših delavcev, da ne pridejo na vrsto pri zobozdravniku, in pa, da bi se čimbolj uredilo zobozdravstveno varstvo Tosamovcev, je bila na pobudo sindikata v juniju 1983. leta organizirana obratna zobozdravstvena ambulanta v dveh ordinacijah: v Zdravstvenem domu v Lukovici delata za nas **dr. MATIJA ANDREJKA** in asistentka **ZLATA KROPIVŠEK**, v Zdravstvenem domu v Domžalah pa **dr. ANTON PIRC** in asistentka **NATAŠA TEPINA**.

Obiskali smo obe ordinaciji in povprašali zobozdravnika in asistentki o nekaterih stvareh s tega področja, ki se tičejo nas vseh.

1. Kako poteka sodelovanje med tovarno in vašo ordinacijo, oziroma kakšen je postopek, da naš delavec pride do vas?

Dr. Andrejka: Najprej se je potrebno prijaviti v vaši kadrovski službi, kjer vodi evidenco in vrstni red prijavljenih. Ko se v ordinaciji pokaže možnost za sprejem novih pacientov, obvestimo o tem vašo referentko, le-ta pa potem izda interno napotnico s časom in datumom obiska pri nas.

Dr. Pirc: Postopek je isti za obe ordinaciji. Povedal pa bi rad, da je obratna zobozdravstvena ambulanta kar velika prednost za vaše delavce. Če se namreč vpišeš pri nas po normalnem postopku, je čakalna doba okrog treh let, preko Tosame pa pridejo pacienti na vrsto najkasneje v enem letu.

2. Koliko naših delavcev obiskuje vašo ordinacijo?

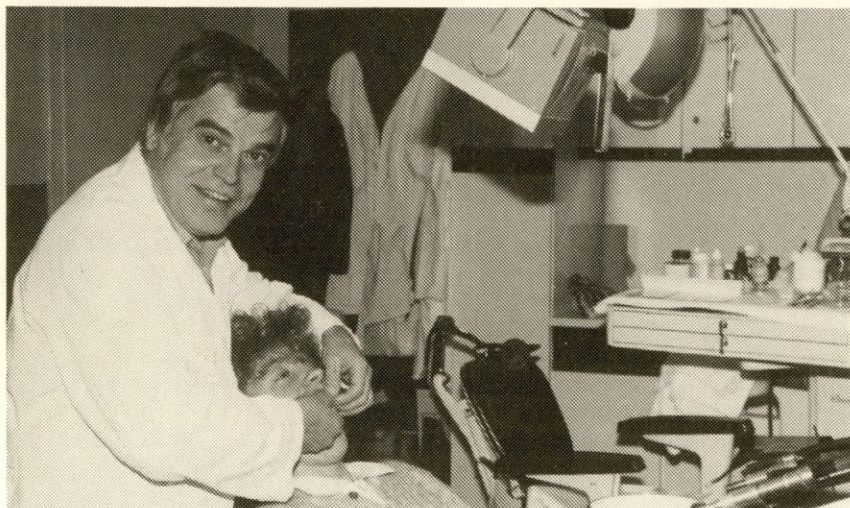
Dr. Andrejka: Točno število vaših delavcev, ki obiskujejo ali so kdaj že obiskali našo ordinacijo, je težko podati. Lahko pa rečemo, da jih je okrog 20 stalno v delu. Ko končamo z delom pri njih, pokličemo nove. Ob tem bi želel povedati, da bi z veseljem sprejeli večje število vaših delavcev, toda trenutno je to nemogoče. Na področju, ki ga pokriva naš zdravstveni dom, imamo približno tri tisoč pacientov, poleg naše ordinacije pa dela le še šolski zobozdravnik. Zaradi tega je naval na nas resnično velik, denarja za nastavitve novih zobozdravstvenih moči pa zaenkrat ni.

Dr. Pirc: Približna številka bi bila okrog 500 - 600 pacientov, nekateri od njih so bili v teh letih, kar delamo za vas, v delu že dvakrat ali celo trikrat. Trenutno jih je v delu okrog 50, ko končamo s temi, pokličemo v sodelovanju z vašo kadrovsko službo nove. Še enkrat pa bi želela poudariti, da je za sprejem v naši ordinaciji vedno potrebna vaša interna napotnica. To pa zato, da se upošteva vaš vrstni red in izogne očitkom zaradi protekcije.

3. Kakšni smo kot pacienti? Prihajamo točno in redno, ali pa, ko nas k temu že prisili bolečina?

Dr. Andrejka: Tosamovci ste kot pacienti kar redni in točni, vsaj večina je takih. Se pa včasih zgodi, da se mi v ordinaciji ne moremo držati reda. Pridejo ljudje z bolečinami, ki jih ne moreš kar tako odpraviti. Zaradi takih izrednih obiskov pa se potem razpored za ta dan podre. Vendar pa se z obojestransko potrpežljivostjo tudi take situacije rešijo.

Dr. Pirc: Resnično nimava pripomb na najine paciente iz Tosame. Držijo se reda in prihajajo točno ob dogovorjenih terminih. Če slučajno takrat ne morejo

Lažje je vzdrževati kot popravljati – manj boli...

priti, se prepišejo, kajti točno vedo, da bi drugače izpadli iz vrste.

4. Ko imamo zobe popravljene, čez koliko časa se je treba ponovno javiti na pregled? Se je potrebno naročiti, ali pokličete sami?

Dr. Andrejka: Če ni vmes nobenih drugih težav, je potreben kontrolni pregled čez pol leta. Najbolje je, da se takoj, ko zaključimo s popravilom, zopet vpišete v vaši kadrovske službi, mi pa vas potem pokličemo na pregled.

Dr. Pirc: Ko končamo z zdravljenjem in popravilom zobovja, svetujemo vsakemu pacientu, da se takoj zopet vpiše v vrstni red. Tako bo v določenem času zopet na vrsti za pregled.

5. Kakšne težave z zobovjem imamo v večini primerov?

Dr. Andrejka: Največji problem se mi zdi gniloba zobovja. Od desetih primerov sta sigurno dva primera zanemarjenih in zapuščenih zob. Skrbi me tudi, ker je to zanemarjenost zobovja opaziti tudi med mladimi. Kaj je temu vzrok, je težko reči, mogoče odpor do zobozdravnika zaradi pretiranega strahu.

Dr. Pirc: Moram reči, da dobivamo paciente, ki imajo v glavnem kar urejene in popravljene zobe. Ogromna je razlika med stanjem, ki je vladalo na tem področju včasih in pa danes. Vidi se, da se sedaj skrb za zobe in osveščenost v zvezi s tem pričenja že na samem začetku, to je v nosečnosti in potem nadaljuje z rednimi obiski zobozdravnika in raznimi predavanji skozi vsa predšolska in šolska leta.

6. S 1. januarjem letošnjega leta je participacija v zobozdravstvu močno znižana, v drugem polletju lanskega leta pa je bila zelo visoka. Se je to kaj poznalo pri obisku?

Dr. Andrejka: Res se je kar precej poznalo, ni bilo novih pacientov. Sedaj v januarju pa je naval zopet velik. Za ilustracijo naj povem le podatek, da je za neko uslugo znižana participacija iz

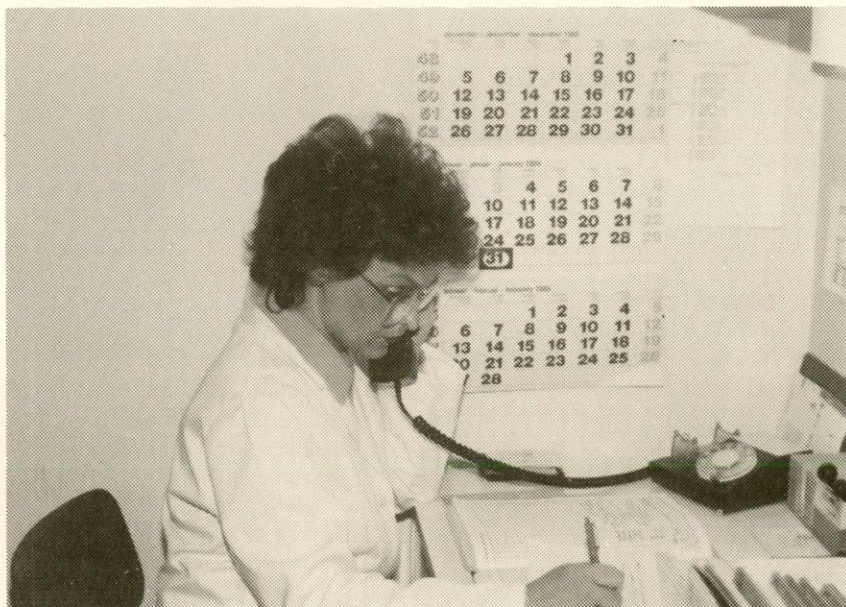
7. Kako pa je z materialom, opremo in drugimi zobotehničnimi pripomočki? Ste zadovoljni z oskrbo, vam česa manjka?

Dr. Andrejka: Z materiali ni težav, v zadnjem času so precej izboljšani, imamo praktično vse, kar potrebujemo. Tudi oprema in ostalo je v redu, tako da se v zvezi s tem res ni pritoževati.

Dr. Pirc: Oskrba z materiali in vsem potrebnim za našo dejavnost resnično še nikoli ni bila tako dobra, kot je sedaj. Včasih pa je bilo kar hudo, nekaterih stvari se ni in ni dobilo, primanjkovalo je denarja, delati v takih pogojih pa je res težko.

8. Kako naj postopamo z zobmi, da bi jih čim dalj časa obdržali zdrave in lepe?

Dr. Andrejka: Dajati nasvete v letih, ko je človek že v službi, je že kar malce pozno. Takrat človek, razen tega, da skrbi za redno higieno in popravilo zob, kaj dosti drugega ne more več storiti. Zasnova za zdravo zobovje se začne že veliko prej, v tistih rosnih otroških letih ali boljše rečeno mesecih.

Asistentka Nataša naroča nove paciente

250.000 din na 25.000 din. To pa je podatek, ki pove veliko.

Dr. Pirc: Ja, poznalo se je tudi v naši ordinaciji. Te visoke participacije so marsikoga zavrle, da si je premislil in odložil kakšna večja popravila zob. K sreči so bile te participacije ukinjene prej, preden bi stanje postalo res kritično.

Dr. Pirc: Svetovati kaj drugega, kot vzdrževati redno higieno zob in obiskovati zobozdravnika je v tej dobi brez pomena. Apeliram pa na matere, ki so v vaši tovarni v večini, da vztrajajo in navajajo svoje otroke na redno čiščenje in nego zob, na obisk zobozdravnika ter nenazadnje na pravilno prehrano.

Zdenka

Naši upokojenci

Novi članici Kluba upokojencev Tosame

Število članov upokojencev Tosame se nenehno povečuje. Nekateri odhajajo zdravi, polni življenja, drugi zopet malo manj zdravi. Pa vendar je to korak, ki obrne tvoj list življenja na drugo stran, z željo, da ga bomo preživljali zadovoljno, v veselje sebe in svojih, ki te obkrožajo.

TONČKA LANČAJ

Tončka je ena izmed tistih, zares mladih upokojenk, ki ji je bolezen preprečila, da ni ostala še naprej med svojimi sodelavkami, za svojo delovno mizo.

V Tosamo je prišla takoj po osnovni šoli, mlada, polna elana in mladostne zagnanosti! Kmalu se je poročila, rodila hčerkici, ki imata danes 10 oz. 12 let.

Dela z njima ji ne zmanjka, pa naj si bo pri učenju ali vsakodnevni vzgoji. To sicer ni nič posebnega in nevsakdanjega, bi rekli mimogrede, vendar za Tončko, ki je pri hiši prav za vse čisto sama in poleg tega tako bolna, veliko breme in odgovornost.

Ponavadi se ob takem slovesu srečujem z veselimi in srečnimi ljudmi, tokrat pa vame zre žalosten in zaskrbljen obraz.

»Vse bi dala, da bi se mi povrnilo zdravje«, večkrat ponovi. Pogovarjava se o vsakdanjem življenju, ki tudi za zdravega človeka ni preveč obetavno.

Njena, skromna odmerjena pokojnina nikakor ne bo prenesla vseh življenjskih stroškov, »vendar pa, nekako se bom morala znajti«, pravi!

Tolažba, da za vsakim dežjem pride sonce - je izrabljena, ampak kakorkoli že, še vedno nam ostane upanje. Upanje, da bo sonce resnično nekoč posijalo tudi naši Tončki, ki ji kljub vsemu želimo, predvsem čimbolj zdravo in mirno preživljanje upokojenih dni.

FRANCKA CERAR

Tudi Francka odhaja v pokoj zaradi slabega zdravja. Obeta se ji operacija na srcu, vendar bo poskušala čimdalje odlagati s tem posegom. Dve leti je že v bolniški in prav nesrečno se počuti, da ne more, tako kot prej, hoditi na delo, opraviti svoj obvezni »šiht«, biti med svojimi sodelavkami, z njimi deliti dobro in slabo, se pogovarjati o vsakodnevnih skrbih.

V TOSAMO je prišla leta 1970, nekaj časa pred tem pa je delala v Induplati in na moževi kmetiji, tako da si je nabrala skupaj 25 let delovne dobe.

Spomini na delo v Tosami, vseskozi je delala v mikalnici, so polni prijetnih doživetij, ki jo posebno vežejo na delo pri cik-cak vati.

Želela bi dočakati selitev oddelka v nove prostore, zato pa le pravi, da svojim nekdanjim sodelavkam želi še naprej dobrega razumevanja in kar najboljšega počutja v novih proizvodnih prostorih.

In kaj bo Francka počela v pokouju?

»Vesela bom, če mi bo zdravje vsaj toliko dopustilo, da bom družini skuhala in postorila najnujnejše po hiši.

Gojila bom rože, ki so mi v veliko veselje, morda kaj spletla ali izdelala kak gobelin. Vse je odvisno le od ljubeza zdravja«

FRANCKI se ob koncu dela v Tosami iskreno zahvaljujemo za njen prispevek v kolektivu in srčno želimo, da bi zmaga-la njena dobra volja in svetel pogled na življenje!

Vladka

Prazniki

8. februar – slovenski kulturni praznik

ODLOK

o proglasitvi dneva Prešernove smrti
za kulturni praznik slovenskega naroda.

Osmi februar, dan smrti dr. Franceta Prešerna, osrednjega slovenskega književnega genija, se proglasa za kulturni praznik slovenskega naroda.

Ta dan naj se posveti s praznovanji in svečanostmi praznične po vseh slovenskih prosvetnih in kulturnih ustanovah ter zavodih.

Vse slovenski narod naj se praznuje svojih kulturnih in prosvetnih ustanov pridruži in pri njih sodeluje.

Za Predsedstvo SNOS-a

Sekretar
Boris Kidrič l. r.

Predsednik
Josip Vidmar l. r.

Dne 1. februarja 1945

Ste vedeli, da....

Za časa življenja dr. Franceta Prešerna ni nastala niti ena njegova slika, kajti pesnik se je slikanju izogibal. Ko ga je spomladi leta 1837 slikar Matevž Langus v svoji slikarski delavnici vprašal, kdaj se bo tudi on dal slikati, češ da utegne biti njegov portret kdaj še zelo dragocen, ga je Prešeren prijazno zavrnil, da bo to storil takrat, ko se bo oženil. Po njegovi smrti je vrsta bolj in manj uglednih slikarjev in kiparjev poskušala upodobiti pesnikov lik. Nekateri so ga upodabljali po spominu ali po pripovedovanju sorodnikov in drugih sodobnikov, drugi so si pomagali celo s fotografijami sorodnikov, ki so bili najbolj podobni pesniku, tretji spet so našli navdih v Prešernovih poezijah. Tako ima vsaka izmed Prešernovih upodobitev svojo nadvse zanimivo zgodbo. Iz vseh skupaj pa je mogoče lepo razbrati, kako se je v daljšem zgodovinskem obdobju spreminjalo naše doživljanje Prešernovega lika.

Sindikat

Akcija: prispevajmo tudi mi

Za tiste novorojenčke, ki potrebujejo več kot samo mamo

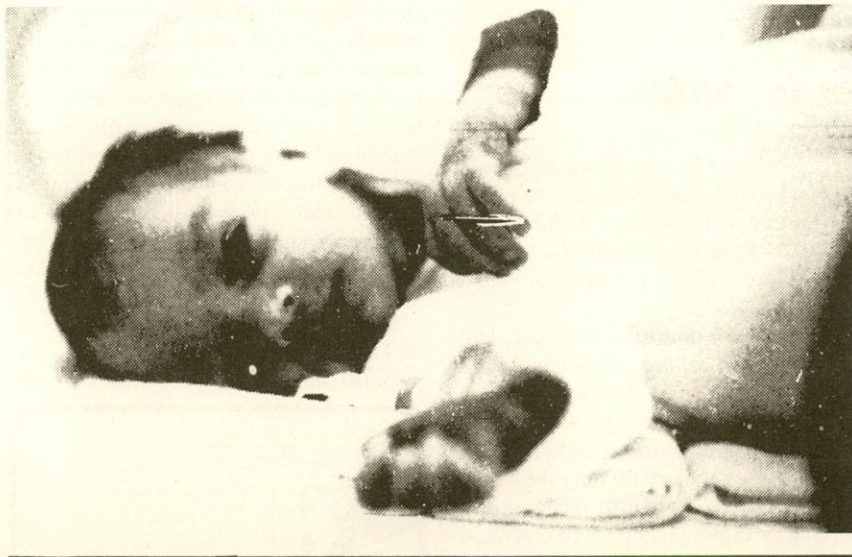
Smo pripravljeni tudi mi kaj žrtvovati za njih in jim s tem pomagati? Pomagati, da se bodo iz malih, neboljelih štručk, nedonošenčkov ali bolnih novorojenčkov, ki jim samo ljubezen staršev in skrb zdravstvenega osebja ne more zagotoviti preživetja, razvili v normalne, zdrave in krepke dojenčke.

Lepo in prav bi bilo, če bi se TOSAMA kot ženski kolektiv v večini, kot kolektiv, ki velik del svojih proizvodnih izdelkov namenja ravno ženam, materam in dojenčkom, »klicu na pomoč« Univerzitetne ginekološke klinike v Ljubljani, odzvala.

Odzvala kot delovna organizacija in kot kolektiv delavcev, ki jim usmiljenje še ni tuje, delavcev, ki še niso čisto otopeli v tej čedalje težji bitki za vsakodnevno preživetje. Ravno zato bo vsak, še tako majhen prispevek posameznika vreden več, kot sama številka.

Če nam bo akcija uspela, če bomo s svojimi prispevki pomagali rešiti življenje sočloveka, v tem primeru drobnega bitja - mojega, tvojega ali kogar koli drugega otroka - bo to lep občutek. Občutek, ki nam bo potrdilo, da znamo misliti tudi še s srcem, da čutimo bolečino drugega in hkrati edino resnično zagotovilo, da v svoji lastni nesreči nikdar ne bomo sami.

Zdenka

Prispevki

Ne boste verjeli...

Čevlji po 300 din

Kako priti do poceni čevljev? Odgovor, ki ga iščemo tedaj, ko nam »škarpete« dotrajajo. Izdam vam skrivnost, kako priti do poceni čevljev - recimo »šolnov« po 300 din (par seveda).

V decembru sem naročil premog in po

dolгих letih mi ni bilo treba iskati zvez in poznanstev, da pridem do Zasavca.

Kaj ima premog opraviti s čevlji? Ne smete biti neučakani, kajti vsaka zgodba ima svoj začetek, zaplet, svoj vrh, razplet in kajpak zaključek. To je torej sa-

mo začetek te zanimive dogodivščine.

Kot rečeno, naročil sem premog, plačal in ga dobil v 3 (beri treh) dneh. Tudi to je bilo letos nekaj posebnega. Vsa ta leta smo iskali »karte«, preplačevali, se jezili, grozili, moledovali. Premog pa je prišel ponavadi čez tri, štiri mesece - z malo sreče seveda.

Pa ni moj namen razpredati o premogu, kako se včasih ni dobil tudi za zlato ne. Zdaj ga pa imaš, kolikor hočeš, kadar hočeš in celo kakršnega hočeš. Celo s čevlji.

Bla, ta je pa bosa! Dobimo vendar premog s konzervami, lesom, vžigalno žico, mogoče s kamenjem in blatom. Kako moreš dobiti premog s čevlji?

Da, celo s čevlji! Nenaročeno dobiš s premogom tudi čevlje. V kupu, ki me je čez tri dni čakal na dvorišču. Takega črnega, ravno pravnjega za nenasitno peč.

Zdaj že upokojeni šofer Berto me je vedno prepričeval, da je dimnik v hiši najdražji. Ker je bil znan po humorju, mu nisem verjel. Žal! Kajti, ko se je iz našega dimnika začelo kaditi mi je postalo kmalu jasno, na kaj je mislil.

Vsako leto in to leto za letom požre dimnik milijone. Tona Zasavca stane trenutno 30 milijonov, za celo zimsko sezono pa ni zadovoljen samo z eno tono - nehvaležnik.

No, torej moj »kupček« premoga na dvorišču se je črno lesketal. Šaflo, karjolo in na delo. V deponiji je bilo nenavadno veliko prostora. Prazen prostor pa deluje nekako hladno. Podobno bi delovalo tudi v stavanju. Razen, če ne storiš tako, kot je predlagal Ivan iz trakotlani-ce.

Razlagal je, da v celi zimi porabi samo 20 kilogramov premoga in mu spomladi še ostane.

Njegov recept: »Ko te začne mraziti, vzemi vrečo, v kateri imaš 20 kil premoga, si jo zadeni na ramo in napravi vsaj tri kroge okrog hiše v teku. To ponavljaš, dokler ti ni toplo.«

Pa sva delala karjola in jaz. Kup se je vendarle začel manjšati. Naenkrat pa zagledam - čevlj. Poberem ga in dam na stran. Res je bil prašen in umazan od premoga; je pa izgledal čisto soliden čevlj. Navajen sem bil dotlej kamenja in blata, ki ga letos začuda ni bilo zato me je najdba »šolna« kar malo zmedla.

Ubogi rudar, gotovo je moral bos domov. Morda pa so rudarja presenetili med spanjem »berkmandeljca« in zdaj bos tava po brezkončnih rudniških rovih.

Skoraj sem že pozabil na najdeni čevlj, ko pokuka iz kupa še eden. Na kon-

cu ugotovim, da sta celo brata. Imel sem torej par pravih pravcati čevljev. Vežalk pa nista imela. Za prvo silo bi si lahko pomagal tudi s kakšno vrstico.

Zakaj neki bi si zavezoval z vrstico. Totra in ostali znajo delati tako lepe vežalke. Čevlji brez vežalk pa so mokasini, kot je ugotovil Butalec pri testu pameti.

To je bilo pa takole. Iskali so namreč najbolj pametnega Butalca. Prvega vprašajo: »Kaj je to? Črno je, na nogah nosiš in ima vežalke.« Butalec je mislil in mislil, da je kar škripalo, odgovora pa vendarle ni bilo. »Čevljev je to, čevljev, butec!«

Naslednji ves nestrpen sprašuje prvega, kakšno vprašanje je dobil. »Pazi - odgovor je čevljev!«

Toda drugi Butalec je dobil naslednje vprašanje: na steni visi, kaže čas in dela tik-tak?«

»A nima vežalk?« skrušen vpraša.

»Ne, teh pa nima«, je bil odgovor.

»Potem je pa mokasin!« izstrelil Butalec kot iz topa.

Lepo ne, mokasin, jaz pa pozabim na čisto običajne čevlje (čeprav brez vežalk). In še cenene. Torej, če je premog 30 milijonov tona, je kilogram 30 jurjev in par čevljev je tehtal točno kilogram. Fino ne. Sicer pa se mi v življenju lahko zgodi tudi kaj lepega. Tako, da dobiš čevlje po »suhem«.

Odločil sem se, da bom drugo leto naročil 5 ton premoga in 100 kg čevljev. Ti sedanjí so gotovo vzorčni ali reklamni primerki. S stotimi pari bo moja družina zelo dolgo hodila - obuta.

Pa še nekaj. Ta ideja je že zaščitena in patentirana. Kdor bi jo uporabil, bi imel zato težave. Tudi lepo ni ljudem krasti ideje, ki vodijo v - tržno gospodarstvo.

Smodlak

mozaverovanost je vražja iznajdba. Mi smo najboljši, mi imamo samoupravljanje, kjer delavec res sam upravlja. Nas svet občuduje. Malora, saj smo »über-menschlick«.

Razmišljamo

Radi imamo ljudi, ki odkrito povedo, kar mislijo - če seveda mislijo kot mi.

Mark Twain

Dogajanjem YU scene na rob

Bjež domu Ivane, čaka te Nátaša...

Leto 1968 je bilo. Vrenje študentarije na zahodu; tudi pri nas. Nemir po novem, še neobstoječem, je pljuskal vsepovsod.

Praška pomlad je obetala zrele sado-ve, dokler... dokler ni bilo intervencije Varšavskega pakta. Tanki so udušili vrenje ljudi za boljši jutri. Za ne več stroge sponse real-socializma, ki je potisnil Češko daleč nazaj. Ne smemo pozabiti, da je bila ravno Češka ena od vodilnih industrijskih evropskih držav pred vojno.

Tako so peli pesmico iz naslova Čehi in Slovaki Rusom (in ostalim), ki so s tanki prišli porušit »kontrarevolucijo« in s tanki pripeljali »bratsko« pomoč, da se otresejo Dubčka in iluzije o boljšem in svobodnejšem jutri. Zlomili so jim telo in dušo.

Spominjam se samosežiga Jana Palacha, ki je še po 20. letih ostal simbol nesmiselnega dejanja Brežnjeva in njegovi. Še zdaj se njegovi bojijo njegovega spomina in razganjajo ljudi z vodnimi curki in pendreki. Kot vedno - pendrek pušča modrice, duha ne ukloni in ga tudi na Češkem ne bo.

Govoriti hočem pravzaprav o »izvozu« revolucij. Vsaka revolucija ima neko neustavljivo željo po »izvozu« svojih

idej. Rusi so pravzaprav šolski primer. Pa imamo tudi druge. Kitajci v Kambodži, Amerikanci v Čilu, v Južni Koreji, Rusi pa v Severni. Iran ponuja svoje rešitve Iraku in ostalim Arabcem, Gadafi v Čadu in še kje.

Končno tudi mi nismo čisto nedolžni. Podpiramo Palestince, Nikaragvo, Farabudo Marti, še prej Alžirce, Vietnam. Ravno Vietnam nam je po »zmagi« nad ZDA nesramno obrnil hrbet. Kar smo »investirali« v njih, je šlo po gobe - zavožena investicija, kot se to reče v gospodarstvu. V diplomaciji pa je to sprememba geopolitičnih razmer.

Južni Korejci so že zdavnaj hoteli navezati gospodarske stike z nami. To ni bilo vseh Severnemu velikemu Kim II Sungu in je po diplomatskih poteh to preprečil. Tudi to je »izvoz« revolucije - seveda v skladu z načelom - moj prijatelj ne more biti prijatelj mojega sovražnika. Kljub neuvrščenosti itd., itd., smo ostajali v sferi real-socializma. Podobno je bilo z evropsko Eureka. Služila naj bi vojni zvezd proti SZ?! Pristajali smo na internacionalizem - neumnosti.

Glavno je, da imamo socializem, če pa bomo računalnike in visoko tehnologijo potrebovali, jo bomo pač kupili. Sa-

Puhla steklena kroglá iluzij, temelječ na propagandi in velikih kreditih, se je morala razpočiti. Propaganda lahko deluje le v zaprtem sistemu, kjer ni moč preveriti tudi druge »resnice« in naša je temeljila tudi na tujem denarju. Ko pa tega ni več, tudi propaganda ne »prime« več. Poti informacij ne poznajo meja, ne poznajo ideologij in tudi ne lastnika informacije, ker je informacija samo nekaj, kar se dogaja in se pač zgodi tako, kot se je in nič drugače.

V mednarodnem prostoru se samo vidi, kdo je boljši, kdo uspešnejši, kdo da je boljši standard ljudem, več svobode

in to ne glede na narodno pripadnost, ro, ideologijo. Hudičevo malo je pomembno, kdo je komunist, socialist, budist, asket, ateist, anarhist, republikanec, liberal... Bistveno je, kdo zna delati bolje, boljše pa delaš, če več znaš. Znanje in ne ideologija je gibalno napredka.

Socializmi (tudi naš) imajo eno grdo navado. Klanjati se je treba ideji in ker idejo nekdo proizvaja, se je treba klanjati njemu - torej voditelju. Zato Severni Korejci ne izvažajo avtov v ZDA, imajo pa Kim Il Sunga, tega v v ZDA verjetno ne bi kupili.

Okolišim z uvodom, pravzaprav želim govoriti v YU razmerah. Ne toliko kot državi, kljub vsemu, navideznega socializma in ne kot državi real-socializma, ker od njega prav posebno daleč nikoli nismo bili. Težko si je predstavljati YU sceno, brez da bi se ozrli v svet. In mi smo svet v malem. Na tem koščku Balkana je nadrobno toliko različnosti - zgodovinskih, verskih, narodnih, da jih na tako majhnem delčku ozemlja na svetu skoraj ne najdeš. In imamo dve vrsti demokracije!

Ne gre mi za to, da bi ugotavljal, katera je boljša, to se da razbrati iz uvoda. Severnejši del prisega na znanje, na različnosti, ki v rezultanti dajo napredek. In del, ki prisega na monolitnost. Priklanja se enozvočju. Gorje, če kdo drugače govori, misli, ali celo dela. To je izvirni greh in ga je treba pokončati.

Hudo bo to za Jugoslavijo, ki bo vodila neuvrščene, usmerjene v različnost, ko pa doma ne bo dovolila očitnega atributa gibanja, ki ga bo vodila. Tole pišem še pred 20. sejo CK ZKJ in za uspeh bi štel to, če bi bilo obema sistemoma dovoljeno delati naprej, pa se naj izkažeta na bojnem polju uspešnosti. Severu tega ni treba posebej dokazovati, se mi zdi. Pluralistična OF je odlično odigrala svojo zgodovinsko vlogo, gospodarstvo ravno tako.

Žal pa to ni mogoče in v Jugoslaviji moramo biti enotni, enotni pa zato, ker

smo enotno v blatu. V blatu zaradi priseganja na idejo, namesto na znanje, monolitnosti namesto različnosti. Nacionalnim prepirom, dokazovanju, koliko komu pripada, zaradi »zgodovinskih« seji itd.

Imejmo vendar toliko ponosa in priznajmo, da imamo tudi še znanje, pridne roke in to uporabimo, kajti od ideologije smo že utrjeni in - bos!

Od te seje je odvisno tudi, če bom sploh še član ZKJ, kajti počasi mi je dovolj, da me v tej organizaciji zmerjajo z mangurom, špijonom, deviznim penzionerom itd., itd. « Pa vendar dajemo svojo akumulacijo za nerazvite, največ za vojsko (na število prebivalcev), četrtno vsega deviznega izvoza....

Kaj bi to našteval, to poznamo, samo nekateri tega nočejo videti, ker vidijo špijone, napak postavljeno besedo (po njihovo) itd. Če bo šlo tako še naprej, Jugoslavije ne bo...

»V Jugoslavijo smo prišli prostovoljno in če bodo razmere postale nevzdržne, bomo tako tudi odšli« je dejal Kučan. To ni separatizem, temveč želja živeti in delati v miru, po lastni meri. Od tega namreč zraste standard in ne od političnih klevet.

Rad bi, da to spoznajo tudi ostali in če bo 20. seja CK ZKJ to dosegla, bo zgodovinska, če ne, bomo mi v - zgodovini.

Milan

Pozdrav sonca v meglenu dolino

»Na planincih lušno biti...«

Zadovoljni obrazi počitniških prebivalcev naše »Irence« na Veliki planini kažejo, da se da tudi v zimi brez tiste

prave snežne odeje preživeti prijetne počitniške dni.

Vsem staršem tako in tako največ pomenijo zadovoljni in veseli obrazi njihovih otrok, le-tim pa za njihovo raznovrstno razigrano početje ni potrebno veliko. Izkoristijo vsako možnost, ki jim jo ponudi narava. In tu na planini je bilo teh možnosti dovolj. Na zaplatah letos tako redke beline se je še vedno dalo malo smučati in sankati, dalo se je drsati na zamrznjenem napajališču in igrati v zavetju kočic, kjer je sonce grelo tako močno, da je bilo v »zimski opremljeni« kar prevroče. Da o sprehodih po toplem soncu in čistem planinskem zraku niti ne govorimo.

Lahko nam je žal, vsakemu od nas Tosamovcev, da svojega domovanja v pusti in meglenu dolini nismo zamenjali za nekaj dni za našo drugo hišico »Zlatorog«, ki je ves teden v soncu samevala brez prebivalcev. Vsaj meni je bilo žal, močno žal, da smo se na planino odpravili le za en dan, in to zadnji dan letošnjih zimskih šolskih počitnic.

Zdenka

Poročilo o gibanju osebnih dohodkov v DO TOSAMA - za mesec december

Poročilo o gibanju osebnih dohodkov v mesecu decembru vsebuje podatke osebnih dohodkov za polni delovni čas, ter osebne dohodke pripravnikov.

Podatki so povzeti po oddelkih, sektorjih ter za celotno delovno organizacijo. Podatke o povprečnem, najnižjem in najvišjem osebnem dohodku povzemamo po metodologiji izdelave obrazca RAD-1.

Najnižji osebni dohodek je bil dosežen v oddelku sanitetne konfekcije pri opravljanju del in nalog ocenjenih s tretjo, četrto in peto kategorijo, z dosegom delovne norme 100 % in z dodatkom 2 % faktorja delovne dobe.

Kosmač Albina

FOROČILO O GIBANJU OD V DO TOSAMA ZA MESEC december 1988

Štev. poročila 12/88

RAZREDI V 000 din	PROIZVODNI SEKTOR										VOD. PS	SKS	ERS	KS	TRS	SON	VOD. DO	D O TOSAMA
	PR	TO	TST	BE	VO	MI	SK	OK	PMS									
850		2				33	10	3	4			2		4	1		59	
850- 900	3	5	4			31	15	4	11								73	
900- 950		4	5		1	31	27	18	10		3						99	
950-1.000	2	14	4			27	25	15	17		4		9	1			118	
1.000-1.050	3	9	9			12	7	14	12		4	1	15				86	
1.050-1.100	4	9	12			2	5	4	7		4		11	1			59	
1.100-1.150	3	2	9	1	1	3	1	3	4			1	8	2			38	
1.150-1.200	1		3	3		1			2		1	1	7	2	1		22	
1.200-1.250	3	1	2	2	2	1	1	1	4	1		2		11			31	
1.250-1.300	1		1	6	1	3	1					2		5			20	
1.300-1.350	2		2	1	2		1	1			3	2	4	7			25	
1.350-1.400	1			3	2	1					4		3	4			18	
1.400-1.450	1		2	1	4	2	2			1		2	7	9			31	
1.450-1.500	1		1	2	2			2	2		1	3	3	4		1	22	
1.500-1.550		3	2	3	1	3			4		1	1	7	7			29	
1.550-1.600	1		3	3	2	2			2			2	3	3			21	
1.600-1.650			1		2	3				1		2	1		4		14	
1.650-1.700			1	2							3	3	1	4	4		18	
1.700-1.750	2								1	1	1	1	3				9	
1.750-1.800		1					1	-1			2		1	4	2		12	
1.800-1.850							1	1						1			3	
1.850-	1	1			2	3	1	1	1	3	5	6	10	16	3	1	54	
SKUPAJ	29	51	61	29	23	156	98	67	72	9	38	28	96	88	7	2	861	

POVPREČNI OD 1.166,156

NAJNIŽJI OD 747,120

NAJVIŠJI OD 3.218,850

Da bi jih nikoli ne pozabili!

Slovenska narodna

POZIMI PA ROŽICE NE CVETO

*Pozimi pa rožice ne cveto,
dekle, oj, kaj pa za pušeljček bo?
Pušelj pa mora bit' zelen al' plav,
z njim bom slovo jemal.*

*»Pušelj ti že naredila bom,
s plavo ga žido povila bom,
da ga boš nosil za spomin,
da se boš trošal z njim.*

*Ti boš v Ljubljani ci na straži stal,
druž'ga dekleta si boš izbral.
Ti boš pozabil čisto na me,
jaz pa nikoli na te.«*

*Dekle, kaj pa ti govoriš,
glej, da se mi ne zagovoriš,
komaj bom storil marš ali dva,
imela boš drugega!*

Nagrade

Prejeli smo 47 rešitev na nagradno križanko iz januarske številke našega glasila.

Nagrade pa tokrat prejmejo:

1. nagrada: VLASTA LIMONI, PS - mikalnica
2. nagrada: PETER GRUJIČ, KS skl.
3. nagrada: MARIJA RAZBORŠEK, KS - prodaja

V slovo naši upokojenki

IVANKI CERAR

Sončnega, a mrzlega januarskega popoldne smo se na pokopališču v Blagovici zadnjič poslovili od naše upokojenke Ivanke CERAR.

Z njo smo se prvič srečali v Tosami leta 1960, ko se je zaposlila v pripravljalnici in ostala tam do leta 1979, ko se je invalidsko upokojila. Bila je krhka ženska, vendar disciplinirana in prizadevna delavka. Da bi si prislužila čim več, za boljše življenje svoje družine, je večkrat med poletno sezono delala v kuhinji v Počitniškem domu v Novigradu. Vedeli smo, da ni trdega zdravja, vendar njen večni nasmeš na njenem obrazu ni dal čutiti, kakšne bolečine je nosila s seboj.

Srečanj upokojencev se je vselej z velikim veseljem udeleževala, sleherna prijazna beseda ali kaka druga naklonjenost delovne organizacije ji je bila v neizmerno srečo.

Tudi na zadnjem srečanju upokojencev smo prijetno klepetali, se veselili snidenja in prav nič ni bilo slutiti, da jo bomo tako nenadoma in tako mnogo prezgodaj izgubili.

Uredniški odbor Tosame:

Vladka Berlec, Majda Štempihar,
Irena Šarc, Jože Podpeskar, dipl. ing.,
Jana Vidregar, Danica Avbej - OZZS,
Milan Drčar - OZZK, Darko Svetlin - OZZSMS,
Nada Korošec - blagajnik,
Zdenka Kokalj - glavni urednik.

Glasilo TOSAMA izdajajo delavci delovne organizacije TOSAMA, Vir, Šaranovičeva 35.

Izhaja enkrat mesečno v 1600 izvodih.

Tisk: TCP »Djuro Salaj«,
TOZD Papirkonfekcija Krško.

Zahvale

Ob boleči izgubi drage mame in sestre Ivanke CERAR se iskreno zahvaljujemo kolektivu TOSAME za nakazano denarno pomoč, poklonjeno cvetje, pevcem za zapete žalostinke ob odprtem grobu, tov. Ivanki Ogorevc za poslovilne besede ter vsem sodelavcem, ki so jo spremljali na njeni zadnji poti.

Hčerka Jolanda z družino,
sin Tomaž z družino,
sestre ter ostalo sorodstvo

Ob boleči izgubi mojega dragega očeta Venceslava Eržen se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem iz sanitetne konfekcije ter osnovni organizaciji sindikata za izrečeno sožalje in denarno pomoč.

Marija Hrovat

Vsem sodelavkam in sodelavcem iz tkalnice ovojev se ob moji upokojitvi najlepše zahvaljujem za vso pozornost in prejeta darila, hkrati se zahvaljujem delovni organizaciji za spominsko knjižno darilo, celotnemu kolektivu pa v bodoče veliko delovnih uspehov.

Milka Lekan

Sindikalni organizaciji se iskreno zahvaljujem za obisk, denarno pomoč in cvetje v času moje bolezni.

Rezka Zemljarič

Sindikalni organizaciji se iskreno zahvaljujem za enkratno denarno pomoč.

Gizela Jaklič

Sodelavkam in sodelavcem sanitetne konfekcije ter osnovni organizaciji sindikata TOSAMA se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč in izraženo sožalje ob mamini smrti.

Metka Jenko

Vodstvu delovne organizacije se zahvaljujem za podarjeno knjigo ob mojem odhodu v pokoj.

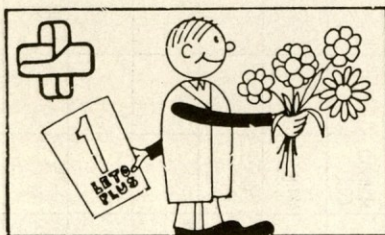
Tončka Lančaj

Prisrčno se zahvaljujem kolektivu in klubu upokojencev za finančno pomoč in vsem skupaj želim dobrega razumevanja in delovnih uspehov.

Upokojenka - Ivanka Capuder

Kadrovske vesti

ROJSTNI DAN v mesecu februarju 1989 praznujejo

PROIZVODNI SEKTOR

Proizvodnja medicinskih sredstev

Brodar Daniela, Gaberšek Marjana, Huber Dragica, Lončar Viktor, Murič Ivo, Podbevšek Mateja, Škarja Marjetka, Us Danica,

Pripravljalnica

Bonšek Slavko, Lisjak Marjetka, Prelovšek Felicita, Rems Jožica

Tkalnica ovojev

Joger Marta, Košir Ani, Žibert Julijana,

Tkalnica širokih tkanin

Cerar Valentina, Grintal Joži, Jesenko Tatjana, Kovič Valentin, Velkavrh Andjelka,

Belilnica

Gorjup Franc, Rahne Marija,

Otroška konfekcija

Arh Mojca, Cerar Marija, Cvjetinovič Joži, Hafner Joži, Klopčič Bernarda, Marolt Marta, Merkužič Marjan, Pavli Marjeta, Ravnikar Joži, Urbanija Francka, Vučko Tatjana,

Sanitetna konfekcija

Cerar Marta, Gričar Emilija, Joger Mateja, Pivec Frančiška, Prašnikar Marija, Rus Angelca, Starbek Valentina, Pestotnik Francka,

Mikalnica

Brodar Minka, Bukvič Ivanka, Cerar Marija, Florjančič Bernarda, Klopčič Francka, Kocjančič Jožefa, Merkužič Franc, Prenar Antonija, Sedeljšak Vilma, Šošter Ivanka, Štrukelj Marija, Rovšek Milena, Šmerc Metka, Tomažič Milka, Jeretina Boris,

Vlaknovinski oddelek

Krašovec Franc, Orehek Marjan, Žordani Stanko, Antonijević Igor

KOMERCIALNI SEKTOR

Čengić Adnan, Jeretina Franc, Jeretina Marica, Kerč Francka, Rode Dušan, Stare Valentin,

TEHNIČNO RAZVOJNI SEKTOR

Dimić Janez, Pavlič Ivan, Stare Anton, Videnšek Antonija, Dolenc Viljem, Brnot Janez,

EKONOMSKO

- RAČUNOVODSKI SEKTOR

Avbelj Julijana, oec., Avbelj Danica, Miš Albina, Peterka Valentina, Urbanija Marinka,

SEKTOR ZA ORGANIZACIJO IN NAGRAJEVANJE

Cerar Anton, Kosmač Albina,

RODILI SO SE:

Brnot Andreji - hči
Antonin Marti - sin
Resnik Olgi - sin
Bergant Andreju - sin
Arh Mojci - hči

PRIŠLI:

Rožič Srečko - mikalnica
Jesenko Barbka - ERS
Marolt Marko - san. konf.
Omahna Miran - KS - eks.
Merkužič Marko - KS - eks.
Jemec Metka - ERS
Muhič Marjeta - OK
Kosmač Marta - OK
Pavli Janez - TO
Cerar Branko - M
Urbanija Miha - B
Bizilj Janez - SK

ODŠLI:

Iglič Joži - sporazumno
Lekan Milica - inv. upokojena
Volkar Pavla - inv. upokojena
Joger Peter - JLA
Jeretina Simon - JLA
Trdin Roman - JLA
Ravnikar Štefan - JLA
Lančaj Antonija - inv. upok.

Kupiš - kupim

Prodaj okno z vgrajeno navojnico, dim. 80 x 90 cm. Int. 220

Rešitve oddajte do konca meseca.

[illegible]

Oddelek